

Stockholm den 5 mars 2015

Stockholms tingsrätt
Box 8307
104 20 Stockholm

ANSÖKAN OM STÄMNING

Kärande: N.N.

Ombud: Jur. kand. John Stauffer
Jur. kand. Johanna Westeson

Civil Rights Defenders
Stora Nygatan 26
111 27 Stockholm

Tel: 08-545 277 30

Fax: 08-411 68 55

E-post: john.stauffer@civilrightsdefenders.org
johanna.westeson@civilrightsdefenders.org

Svarande: Staten genom Polismyndigheten¹
Box 12256
102 26 Stockholm

Rättens behörighet: Rättegångsbalken 10 kap. 2 §

Saken: Skadestånd

---

¹ Den 1 januari 2015 ersattes de tidigare 21 polismyndigheterna, Rikspolisstyrelsen och Statens kriminaltekniska laboratorium av en sammanhållen myndighet, Polismyndigheten. Polismyndigheten i Skåne var tidigare en av de 21 polismyndigheterna.

Vi får som ombud för N.N. i enlighet med bifogad fullmakt (bilaga 1) ansöka om stämning av staten genom Polismyndigheten samt anföra följande.

1. YRKANDEN

N.N. yrkar att Stockholms tingsrätt förpliktar staten att till henne utge 30 000 kr såsom ideellt skadestånd jämte ränta enligt 4 och 6 §§ räntelagen (1975:635) från dagen för delgivning av stämning till dess betalning sker.

N.N. yrkar också ersättning för rättegångskostnader med ett belopp som senare kommer att anges.

2. GRUNDER FÖR TALAN

Staten har genom polismyndigheten i Skåne registrerat känsliga personuppgifter om N.N. enbart på grund av vad som är känt om hennes etniska tillhörighet, eller i vart fall registrerat uppgifter om hennes etniska tillhörighet utan att det varit absolut nödvändigt. N.N. har lidit ideell skada genom rättighetskränkningen.

Registreringen av N.N. strider mot 2 kap. 10 § polisdatalagen (2010:361), PDL. Staten är därför i första hand skyldig att i enlighet med 2 kap. 2 § PDL samt 48 § personuppgiftslagen (1998:204), PUL, ersätta N.N. för den skada som kränkningen inneburit.

I andra hand är staten skyldig att utge ideellt skadestånd till N.N. eftersom den etniska registreringen strider mot rätten till skydd mot intrång i den personliga integriteten enligt 2 kap. 6 § regeringsformen (1974:152), RF, samt mot kraven på saklighet och opartiskhet och principen om allas lika värde enligt 1 kap. 9 § RF.

I tredje hand är staten skyldig att utge ideellt skadestånd till N.N. på den grunden att den etniska registreringen inneburit en kränkning av N.N:s rättigheter enligt artikel 8 och artikel 14 i den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen).

3. OMSTÄNDIGHETER I SAK

I september 2013 publicerade Dagens Nyheter (DN) en artikel i vilken det avslöjades att polismyndigheten i Skåne förde register över romer. Den största uppgiftssamlingen – som av polismyndigheten benämndes *kringresande* – innehöll 4 673 unika personnummer (enligt beslut från åklagarmyndigheten, bilaga 3). Av dessa var 1 104 personer under 15 år och ett antal personer avlidna. DN:s genomgång av registret visade att de registrerade personerna var romer eller gifta med romer och att många inte hade någon som helst koppling till brottslig verksamhet. Registret har av sekretesskäl inte offentliggjorts av polismyndigheten och av integritetsskäl inte publicerats av DN.

N.N:s personuppgifter behandlas i registret. Hon har inte fått någon förklaring till varför hon finns med i registret, vare sig från polismyndigheten eller från Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden (SIN), som gav henne beskedet att hon är registrerad. I underrättelsen från SIN anges enbart att hon "varit föremål för polisens personuppgiftsbehandling i det så kallade Kringresanderegistret vid Polismyndigheten i Skåne" (se bilaga 2). Polismyndigheten i Skåne har inte förmått svara på frågan varför enskilda förts in i registret (se tjänsteanteckning från SIN, bilaga 4).

I ett beslut den 20 februari 2014 konstaterade diskrimineringsombudsmannen att "det inte kan uteslutas att Polismyndigheten i Skåne använder sig av etnisk profilering i sin brottsbekämpande verksamhet" (bilaga 5). Detta beslut ger dock inte någon rätt till ersättning för individerna i registret.

SIN utfärdade den 15 november 2013 ett uttalande i vilket nämnden konstaterade att polismyndighetens behandling av personuppgifter i uppgiftssamlingen i flera avseenden är olaglig (bilaga 6). SIN menade dock att skånepolisen inte kunde anses ha behandlat personuppgifterna i registret enbart på grund av att personerna har romskt ursprung. Registreringen hade enligt SIN gjorts mot bakgrund av släktskap med individer som varit misstänkta för brott eller kunde befaras begå brott och således "att grunden för registreringarna är mer eller mindre välgrundade misstankar om brottslighet och inte etnicitet".

Den 7 maj 2014 slog Justitiekanslern (JK) fast att personer vars uppgifter behandlats i registret måste anses ha blivit utsatta för en sådan kränkning av sin personliga integritet att de är berättigade till skadestånd (bilaga 7). Enligt beslutet är var och en som finns med i registret, oavsett eventuell kriminell belastning, berättigad 5 000 kr i skadestånd med hänsyn till registrets olagliga natur. JK gjorde ingen självständig bedömning av den etniska aspekten av registret utan anslöt sig utan kommentar till SIN:s slutsats att registret inte kan anses upprättat enbart på grund av personernas etniska tillhörighet. Inte heller gjorde JK någon hänvisning till skyddet för privatlivet och rätten till icke-diskriminering enligt Europakonventionen. De 5 000 kronor som N.N. erhållit enligt JK:s beslut utgör således inte till någon del ersättning för den kränkning av hennes rättigheter som hon för talan om i detta mål.

4. UTVECKLING AV TALAN

N.N. personuppgifter finns med i skånepolisens uppgiftssamling som går under namnet *kringresanderegistret*. N.N., som har romsk etnisk tillhörighet, är ostraffad, har inte varit misstänkt för något brott och har henne veterligen inte heller något nära släktskap eller vänskapsband med personer som dömts för brott eller varit inblandade i brottslig verksamhet. N.N. har registrerats enbart på grund av sin romska etniska tillhörighet, vilket inneburit en kränkning av hennes personliga integritet och rätt till ickediskriminering samt orsakat henne avsevärt lidande.

Skånepolisens agerande strider mot rättigheter som garanteras genom Europakonventionen. Enligt svensk praxis skall gottgörelse för kränkning av rättigheter skyddade enligt Europakonventionen i första hand sökas med stöd av nationell skadeståndsrätt (se t ex NJA 2007 s. 584). Vid den prövningen skall bestämmelserna i nationell rätt i den utsträckning det är möjligt tolkas fördragskonformt (se t ex NJA 2003 s. 217). Först för det fall att statens förpliktelser inte på detta sätt kan uppfyllas kan skadestånd dömas ut direkt mot bakgrund av de rättigheter som stadgas i Europakonventionen.

4.1. Kränkning enligt polisdatalagen (PDL)

N.N. anför i första hand att skadeståndsansvar för rättighetskränkningen ska utgå med stöd av PDL. Enligt 2 kap. 10 § 1 st PDL får uppgifter om en person inte behandlas enbart på grund av vad som är känt om hans eller hennes ras eller etniska ursprung.

Enligt Europakonventionen är en särbehandling som har samband med en persons etniska tillhörighet otillåten om den inte har ett legitimt syfte eller om det uttalade syftet inte står i rimlig proportion till de åtgärder som vidtagits (se t ex DH och andra mot Tjeckien, 2007, § 196). Förbudet i PDL mot att behandla personuppgifter enbart på grund av en persons etniska ursprung måste alltså tolkas fördragskonformt i linje med detta.

N.N. har inget kriminellt förflutet, har inte varit misstänkt för något brott och har inte heller något nära släktskap eller vänskapsband med personer inblandade i brottslig verksamhet. Varken polismyndigheten i Skåne eller de två instanser som uttalat sig om registrets lagenlighet har kunnat förklara varför N.N. finns med i registret.

Det faktum att registret fått benämningen *kringresande* – vilket anspelar på föreställningar om hur just personer av romsk etnicitet lever och även leder tankarna till resandefolket som är en term som ibland används om romer – och att det bygger på en tidigare uppgiftssamling benämnd *Konflikt, Staffanstorp romer* visar att registret i dess helhet upprättats med etniska förtecken. Företrädare för polismyndigheten i Skåne har också anfört att uppgiftssamlingen endast innehöll uppgifter om personer som är romer eller gifta med romer (se SIN:s uttalande, bilaga 6, sid 16). I möte med en grupp romer i mars 2014 bekräftade talespersoner för polismyndigheten i Skåne att personuppgiftssamlingen i praktiken hade blivit ett etniskt register (se artikel i *É Romani Glinda*, bilaga 8).

Mot denna bakgrund hävdar N.N. att hennes personuppgifter har behandlats i kringresanderegistret enbart på grund av vad som är känt om hennes etniska ursprung. Registreringen har varken haft ett legitimt syfte eller stått i rimlig proportion till registrets angivna syfte.

För det fall att domstolen skulle finna att skånepolisen har behandlat personuppgifter om N.N. på annan grund än hennes etniska ursprung anför hon att behandlingen skett i strid med 2 kap. 10 § 2 st PDL, som stadgar att uppgifter om ras eller etniskt ursprung endast får

behandlas om det är absolut nödvändigt för syftet med behandlingen. Att föra in hennes personuppgifter i ett register som har romsk etnicitet som gemensam nämnare innebär att även N.N:s etnicitet behandlats. Att behandla uppgifter om hennes etniska tillhörighet i ett register som det aktuella kan inte anses ha varit absolut nödvändigt.

4.2. Kränkning enligt regeringsformen (RF)

Om rätten skulle komma fram till att skadeståndsskyldighet inte kan utgå enligt PDL/PUL är staten ändå skyldig att utge ideellt skadestånd till N.N. enligt 2 kap. 6 § RF.

Registreringen i kringresanderegistret innebär en kartläggning av N.N:s personliga förhållanden och har skett utan hennes samtycke. Effekten har varit ett betydande intrång i hennes personliga integritet eftersom hennes personuppgifter förts in i ett etniskt register, med andra ord, eftersom hon registrerats enbart på grund av sin romska tillhörighet. Etnisk registrering är att betrakta som mycket integritetskränkande och är ett uttryck för diskriminering. Registreringen har orsakat N.N. avsevärt lidande.

Rättighetskatalogen i 2 kap. RF tillförsäkrar enskilda grundläggande rättigheter. I NJA 2014 s. 323 slog högsta domstolen fast att överträdelse av rättigheter i 2 kap. RF kan åberopas av den enskilde som grund för skadeståndsskyldighet för staten även utan särskilt lagstöd. N.N. har registrerats av polisen på grund av sin etniska tillhörighet, vilket strider mot rätten till skydd mot intrång i den personliga integriteten enligt 2 kap. 6 § RF. Ett brott mot detta stadgande skall, i likhet med sakförhållandena i NJA 2014 s. 323, ses som "ett sådant avsteg från statsskickets grunder att överträdelsen bör kunna åberopas av den enskilde som grund för skadeståndsskyldighet för staten".

Detta faktum är ännu tydligare mot bakgrund av att etnisk registrering av den art som N.N. utsatts för också strider mot kraven på saklighet och opartiskhet inom den offentliga förvaltningen och principen om allas lika värde enligt 1 kap. 9 § RF. Att polismyndigheten är objektiv i sitt arbete och upprätthåller principen om allas lika värde är av största betydelse i en rättsstat. När polisen bryter mot objektivitetsprincipen, vilket sker då polisen upprättar register på etnisk grund, är detta att betrakta som ett så allvarligt avsteg från statsskickets grunder att det i sig motiverar statens skadeståndsskyldighet enligt 2 kap. 6 § RF.

4.3. Kränkning enligt Europakonventionen

Om domstolen skulle finna att ersättning för den ideella skada som N.N. lidit varken kan utgå enligt PDL/PUL eller RF skall skadestånd utdömas enligt Europakonventionen. N.N:s rätt till respekt för sitt privatliv, artikel 8, och hennes rätt till icke-diskriminering, artikel 14, har kränkts i och med den etniska registreringen. Europadomstolen har slagit fast att en persons etniska identitet utgör en viktig del av den fysiska och psykiska integriteten som skyddas av artikel 8 (se t ex Aksu mot Turkiet, 2012, § 58). Vidare har domstolen konstaterat att en särbehandling som baseras uteslutande eller till väsentlig del på etnicitet inte kan rättfärdigas i ett demokratiskt samhälle byggt på pluralism och respekt för olika kulturer (Timishev mot Ryssland, 2005, § 58). En sådan olikhet i behandling, när den kan kopplas till en rättighet som skyddas av konventionen såsom rätten till privatliv, utgör diskriminering i strid med artikel 14.

N.N. har registrerats av polisen enbart för att hon är rom. Registreringen utgör ett intrång i hennes privatliv, har inte stöd av lag (det s.k. laglighetskravet) och är oproportionerlig. Den baseras enbart eller till en väsentlig del på hennes etniska tillhörighet. Således har N.N:s rättigheter enligt artikel 8 i samband med artikel 14 kränkts.

Upprättelse för allvarliga människorättskränkningar handlar inte enbart om ekonomisk ersättning utan även om ett uttryckligt erkännande av att kränkningen ägt rum. Europadomstolen har vid åtskilliga tillfällen konstaterat att även om en person fått ett fördelaktigt beslut på nationell nivå är detta inte att betrakta som tillräcklig upprättelse för en rättighetskränkning såvida inte de nationella myndigheterna har erkänt, uttryckligen eller i substans, konventionskränkningen (se t ex Eckle mot Tyskland, 1982, § 66, Amuur mot Frankrike, 1996, § 36, Dalban mot Rumänien, 1999, § 44). I N.N:s fall, där kränkningen består av etnisk diskriminering kopplad till intrång i hennes rätt till respekt för sitt privatliv, har inget sådant erkännande ägt rum.

Enligt artikel 13 Europakonventionen skall var och en vars i konventionen angivna rättigheter kränkts ha tillgång till ett effektivt rättsmedel inför en nationell myndighet. I NJA 2007 s. 584 slog Högsta domstolen fast att brott mot rätten till privatliv i artikel 8 i Europakonventionen kan ge rätt till ideellt skadestånd även utan särskilt lagstöd. Om skadestånd för den etniska registreringen av N.N. inte skulle kunna utgå enligt PDL/PUL eller enligt RF skulle detta innebära att hon skulle ställas utan rättsmedel enligt svensk rätt.

I detta fall skall, i likhet med NJA 2007 s 584, skadestånd dömas ut med grund direkt i Europakonventionen.

5. SLUTSATSER OCH SAMMANFATTNING

Som anförts har N.N. inte fått upprättelse för den diskriminering och individuella kränkning som registreringen av henne på etnisk grund inneburit. Beloppet N.N. tillerkänts genom JK:s principbeslut avser ersättning för andra överträdelser av PDL och är under alla förhållanden alltför lågt för att utgöra en upprättelse för kränkningen av hennes personliga integritet som den etniska registreringen utgjort. Det faktum att överträdelserna som drabbat N.N. strider såväl mot grundlagsskyddade rättigheter som centrala normer enligt Europakonventionen motiverar ett högre skadeståndsbelopp än vad som är gängse vid skadeståndsärenden där olaglig hantering av personuppgifter förekommit. JK har också utdömt högre skadeståndsbelopp än vad som annars är brukligt vid olaglig registrering som strider mot Europakonventionen (se t ex JK Dnr 7927-07-47). Samma bedömning bör vägleda rätten i N.N:s fall.

Sammanfattningsvis har N.N. inte fått adekvat upprättelse för att hennes personuppgifter registrerats av polisen enbart för att hon har romsk etnisk tillhörighet. Detta gäller såväl avsaknaden av ett erkännande om att etnisk registrering och diskriminering ägt rum som det faktum att beloppet N.N. tillerkänts avsett ersättning på grund av andra överträdelser av PDL och inte motsvarar allvaret i den kränkning hon utsatts för.

6. BEVISUPPGIFT

Skriftlig bevisning

Underrättelse från Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden 2014-04-24, bilaga 2, till styrkande av att N.N:s personuppgifter behandlats i kringresanderegistret.

Tjänsteanteckning från Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden 2014-06-27, bilaga 4, till styrkande av att polismyndigheten i Skåne inte förmått förklara varför enskilda registrerats i kringresanderegistret.

Beslut från Diskrimineringsombudsmannen 2014-02-20, bilaga 5, till styrkande av att polismyndigheten i Skåne ägnat sig åt etnisk profilering.

Uttalande från Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden 2013-11-15, bilaga 6, till styrkande av att polismyndigheten i Skåne anfört att kringresanderegistret endast innehöll uppgifter om personer som är romer eller gifta med romer.

Beslut från Justitiekanslern 2014-05-07, bilaga 7, till styrkande av att den ersättning som JK tillerkänt registrerade personer har avsett ersättning för andra överträdelser av PDL än vad N.N. grundar sin talan på i detta mål och att N.N. inte erhållit adekvat upprättelse.

É Romani Glinda, "Skånepolisen samtalar med romerna", Nr 1 2014, bilaga 8, till styrkande av att polismyndigheten i Skåne medgivit att kringresanderegistret i praktiken var ett etniskt register.

Muntlig bevisning

Förhör under sanningsförsäkran med N.N. till styrkande av att skånepolisen har behandlat hennes personuppgifter enbart på grund av hennes etniska tillhörighet och till styrkande av hennes upplevelse av kränkning vid vetskapen att hennes personuppgifter behandlats i registret.

Bevisuppgiften kan komma att kompletteras efter att staten angett sin inställning till käromålet.

7. BILAGOR

Fullmakt N.N., bilaga 1

Underrättelse från Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden 2014-04-24, bilaga 2

Beslut från Åklagarmyndigheten 2013-12-20, bilaga 3

Tjänsteanteckning från Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden 2014-06-27, bilaga 4

Beslut från Diskrimineringsombudsmannen 2014-02-20, bilaga 5

Uttalande från Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden 2013-11-15, bilaga 6

Beslut från Justitiekanslern 2014-05-07, bilaga 7

É Romani Glinda, "Skånepolisen samtalar med romerna", Nr 1 2014, bilaga 8